

DOĞA TURİZMİ LİTERATÜRÜNÜN ENTELEKTÜEL YAPISI VE EVİRİMİ: 1991-2025 DÖNEMİ ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

İlker VURAL¹

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, 1991-2025 yılları arasında doğa turizmi alanında gerçekleştirilen akademik çalışmaların bibliyometrik profilini ortaya koyarak alanın entelektüel yapısını ve tematik evrimini incelemektir. Araştırma kapsamında Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilen 532 makale, bibliyometrik analiz teknikleri ve R tabanlı Biblioshiny yazılımı kullanılarak performans analizi ve bilimsel haritalama yöntemleriyle incelenmiştir. Bulgular, doğa turizmi literatürünün özellikle 2017 yılından itibaren ivme kazandığını ve 2022 yılında en yüksek yayın sayısına ulaştığını göstermektedir. Coğrafi açıdan İspanya yayın sayısında (210 makale) lider konumdayken, ABD toplam atıf sayısında (1228 atıf) ilk sırada yer almaktadır. Türkiye ise 39 makale ile küresel sıralamada 13. sırada bulunmaktadır. Kavramsal yapı analizi; literatürün ekolojik-yönetimsel, algısal-davranışsal ve destinasyon pazarlaması olmak üzere üç temel ekseninde kümelendiğini ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları, doğa turizmi çalışmalarının teorik bir olgunluğa ulaştığını ve sürdürülebilirlik ile yönetim kavramlarının merkeziliğini koruduğunu kanıtlamaktadır. Bu çalışma, elde edilen bulgular ışığında gelecek araştırmalar için stratejik bir yol haritası sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Doğa Turizmi
Bibliyometrik Analiz
Sürdürülebilirlik
Biblioshiny
Bilimsel Haritalama

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 28.01.2026
Kabul Tarihi : 10.03.2026
E-Yayın Tarihi : 15.06.2026
DOI : 10.58702/teyd.1873926

¹ Öğr. Gör., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Domaniç Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Kullanımı Bölümü, e-posta: ilker.vural@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3357-7725

INTELLECTUAL STRUCTURE AND EVOLUTION OF NATURE TOURISM LITERATURE: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE 1991-2025 PERIOD

Abstract

The main objective of this study is to reveal the bibliometric profile of academic studies in the field of nature tourism between 1991 and 2025 and to examine the intellectual structure and thematic evolution of the field. Within the scope of the research, 532 articles obtained from the Web of Science (WoS) database were analysed using performance analysis and scientific mapping methods, with bibliometric analysis techniques and the R-based Biblioshiny software. The findings show that the nature tourism literature gained momentum, especially after 2017, reaching its highest number of publications in 2022. Geographically, Spain leads in the number of publications (210 articles), while the USA ranks first in the total number of citations (1228 citations). Türkiye ranks 13th in the global ranking with 39 articles. Conceptual structure analysis reveals that the literature is clustered in three main axes: ecological-managerial, perceptual-behavioral, and destination marketing. The research results demonstrate that nature tourism studies have reached theoretical maturity and that the concepts of sustainability and management remain central. This study provides a strategic roadmap for future research in light of the findings.

Keywords

Nature Tourism
Bibliometric Analysis
Sustainability
Biblioshiny
Science Mapping

Article Info

Research Article

Received : 28.01.2026
Accepted : 10.03.2026
Online Published : 15.06.2026
DOI : 10.58702/teyd.1873926

Kaynakça Gösterimi: Vural, İ. (2026). Doğa turizmi literatürünün entelektüel yapısı ve evrimi: 1991-2025 dönemi üzerine bibliyometrik bir analiz. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 7 (2), 608-630.

Citation Information: Vural, İ. (2026). Intellectual structure and evolution of nature tourism literature: A bibliometric analysis of the 1991-2025 period. *Journal of Society, Economics and Management*, 7 (2), 608-630.

GİRİŞ

Doğa turizmi, çevresel koruma, sürdürülebilir kalkınma ve turizm endüstrisinin uzun vadeli devamlılığı açısından stratejik bir turizm türü olarak öne çıkmaktadır (Fennell, 2020, s. 11; Newsome ve ark., 2012, s. 22). Doğal alanlara dayalı turizm faaliyetleri, korunan alanların ekonomik değerini görünür kılarak çevrenin korunmasına yönelik toplumsal farkındalığı artırmakta ve sürdürülebilir kaynak kullanımını teşvik etmektedir (Buckley, 2009, s. 44; Weaver, 2007, s. 102). Aynı zamanda doğa turizmi, kitlesel turizmin yarattığı çevresel baskıyı azaltan alternatif bir yaklaşım sunmakta; yerel halkın ekonomik olarak güçlenmesine, destinasyonların çeşitlenmesine ve turizm gelirlerinin daha dengeli dağılmasına katkı sağlamaktadır (Fennell, 2020, s. 165; Silva ve ark., 2023, s. 3). Bu yönüyle doğa turizmi hem çevresel sürdürülebilirlik hedefleriyle hem de turizm endüstrisinin değişen talep yapısıyla uyumlu bir gelişim alanı olarak değerlendirilmektedir (Buckley, 2009, s. 24).

Alan yazın incelendiğinde, doğa turizminin ekoturizm, macera turizmi ve yaban hayatı turizmi gibi kavramlarla iç içe geçtiği görülmektedir. Ancak bu kavramsal çeşitlilik, literatürde çok boyutlu ve geniş bir bilgi birikiminin oluşmasına neden olmuştur (Buckley, 2009, s. 26). Bu bağlamda, doğa turizmi literatürünün bibliyometrik yöntemlerle incelenmesi, alanın entelektüel yapısının, gelişim eğilimlerinin ve araştırma boşluklarının sistematik biçimde ortaya konulması açısından kritik bir öneme sahiptir (Donthu ve ark., 2021, s. 286; Zupic ve Čater, 2015, s. 439). Özellikle son yıllarda doğa temelli turizm, sürdürülebilirlik ve iyi oluş temalarının hızla artan bir ilgi görmesi, bu alandaki bilimsel üretimin bütüncül bir bakış açısıyla analiz edilmesini gerekli kılmaktadır (Buckley, 2020, s. 1415; Font-Barnet ve Nel-lo Andreu, 2023, s. 166). Bu tür analizler, yalnızca akademik bir envanter sunmakla kalmamakta; aynı zamanda politika yapımcılar ve destinasyon yöneticileri için kanıta dayalı karar alma süreçlerine katkı sağlamaktadır (Donthu ve ark., 2021, s. 292).

Bibliyometrik analizler, belirli bir disiplindeki bilimsel üretimin kantitatif yöntemlerle haritalandırılmasına olanak tanıyarak araştırmacılara geniş bir perspektif sunmaktadır (Donthu ve ark., 2021, s. 285). Avşar (2025) tarafından yapılan çalışmada, doğa temelli turizme yönelik çalışmaların düzenli olarak arttığı belirtilmektedir (s. 1679). Doğa turizmi literatürü son otuz yılda belirgin bir ivme kazanmış olsa da bu gelişimin sistematik bir dökümünün yapılması gerekliliği güncelliğini korumaktadır. Mevcut bibliyometrik çalışmaların çoğunlukla ekoturizm veya korunan alanlar bağlamında yürütüldüğü ve doğrudan 'nature tourism' kavramı ekseninde uzun dönemli entelektüel yapı analizlerinin sınırlı kaldığı görülmektedir (Nordin ve Jamal, 2020, s. 350; Silva ve ark., 2023, s. 16). Doğrudan 'nature tourism' kavramı ekseninde uzun dönemli bir entelektüel yapı analizi yeterince ele alınmamıştır. Bibliyometrik analizlerin alanın teorik gelişimini, tematik dönüşümünü ve kavramsal yoğunlaşma alanlarını sistematik biçimde ortaya koymada önemli araçlar olduğu bilinmektedir (Donthu ve ark., 2021, s. 287; Zupic ve Čater, 2015, s. 439-440). Ancak doğa turizmi literatüründe, özellikle 1990 sonrası dönemi kapsayan ve bilimsel haritalama teknikleriyle kavramsal kümelenmeleri inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir.

Örneğin Silva ve arkadaşları (2023) tarafından gerçekleştirilen bibliyometrik inceleme, korunan alanlar ve doğa temelli turizm odağında yürütülmüş olup kavramsal evrimi sınırlı bir bağlamda ele almıştır (s. 3). Benzer şekilde, doğa turizmi çoğu zaman ekoturizm literatürü içinde dolaylı biçimde değerlendirilmiş ve bağımsız bir araştırma alanı olarak bütünsel biçimde analiz edilmemiştir. Bu çalışma ise doğrudan 'nature tourism' anahtar kelimesi üzerinden WoS veri tabanında indekslenen makaleleri esas alarak alanın entelektüel yapısını, tematik kümelenmelerini ve zamansal evrimini bütüncül biçimde incelemektedir. Ayrıca çalışmada yalnızca performans

göstergeleri (yayın ve atıf sayıları) değil; çoklu uygunluk analizi (MCA), tematik haritalama ve bilimsel ağ analizleri kullanılarak alanın kavramsal yapısı ortaya konulmuştur. Bu yönüyle araştırma, doğa turizmi literatürünün teorik olgunlaşma düzeyini ve araştırma eksenlerini sistematik biçimde haritalandırarak mevcut literatüre metodolojik ve kavramsal düzeyde katkı sunmaktadır.

Bu bağlamda çalışma, (i) doğrudan doğa turizmi kavramına odaklanması, (ii) 1991–2025 dönemini kapsayan uzun erimli bir analiz sunması ve (iii) Biblioshiny tabanlı bilimsel haritalama teknikleriyle entelektüel yapıyı görselleştirmesi bakımından literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

1. Literatür Taraması

Doğa turizmi, doğal kaynakların korunması ile turistik faaliyetlerin sürdürülebilir bir denge içinde yürütülmesini temel alan bir turizm türüdür (Newsome ve ark., 2012, s. 48). Alan yazında bu kavram; sıklıkla ekoturizm, macera turizmi ve yaban hayatı turizmi gibi alt dalları kapsayan bir üst çatı terim olarak ele alınmaktadır (Fennell, 2020, s. 15). Doğa turizminin temel motivasyonu, bozulmamış doğal alanları ziyaret etmek ve bu alanlardaki biyolojik çeşitliliği gözlemlemektir (Buckley, 2009, s. 25). Doğa turizmi araştırmaları sadece turizm sektörüyle sınırlı kalmayıp; doğal kaynakların korunması, yönetimi ve kullanımı ile ilgili tüm paydaşları kapsayan sistemik bir yapıya sahiptir (Fredman ve Margaryan, 2021, s. 15). Doğa temelli turizm faaliyetleri ve etkinlikleri planlanırken, destinasyondaki turizm paydaşlarının görüş ve önerilerinin dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Özellikle planlama aşamasında, sosyal ve fiziksel çevreye, özellikle de doğaya zarar verilmeyecek şekilde planlama yapılması önemlidir (Avşar, 2025, s. 1687). Doğa turizmi, küresel turizm pazarının yaklaşık %20'sini oluşturan önemli bir sektördür. Korunan alanlar, her yıl yaklaşık 8 milyar ziyaretçi çekerek 600 milyar ABD doları civarında bir ekonomik etki yaratmakta ve bu alanları en popüler doğa turizmi destinasyonları haline getirmektedir. Ancak, korunan alanların yönetimi; doğanın korunması ile ziyaretçilerin bu alanlardan keyif alması arasında hassas bir denge gerektiren karmaşık bir sürece sahiptir (Silva ve ark., 2023, s. 1).

Doğa turizmi ve ekoturizm kavramları, son yirmi yılda sürdürülebilir kalkınma ve biyolojik çeşitliliğin korunması tartışmalarının merkezinde yer almıştır. Alandaki literatür incelendiğinde, araştırmaların özellikle koruma alanları, ekonomik büyüme ve ekosistem hizmetleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanında, doğa turizmi terminolojisinde bir belirsizlik hakimdir; literatürde doğa turizmi sıklıkla ekoturizm, kırsal turizm, sürdürülebilir turizm veya macera turizmi ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Temel ayrım olarak doğa turizmi, ürünün özelliklerine veya gerçekleştiği bağlama göre tanımlanırken; ekoturizm ve sürdürülebilir turizm gibi kavramlar, sosyal ve çevresel düzeydeki pozitif etkileri de içeren normatif kategoriler olarak değerlendirilmektedir (Silva ve ark., 2023, s. 3).

Weaver (2007), doğa turizminin sadece bir rekreasyon faaliyeti olmadığını, aynı zamanda korunan alanların finansmanı için stratejik bir araç olduğunu savunmaktadır (s. 104). Özellikle milli parklar ve koruma altındaki biyosfer rezervleri, literatürde en çok incelenen destinasyon türleri olarak öne çıkmaktadır (Newsome ve ark., 2012, s. 50-52). Doğa turizmi ve rekreasyonun gelişimi, uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlamak için dikkatle yönlendirilmesi gereken hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır. Doğaya dayalı deneyimlere olan talep artmaya devam ederken, paydaşların sorumlu uygulamalara, koruma çabalarına ve toplum katılımına öncelik vermesi zorunludur (Vural, 2024, s. 49). Ancak, kontrolsüz büyümenin ekosistem üzerinde yaratabileceği tahribat ve taşıma

kapasitesi kavramı, araştırmacıların sıklıkla vurguladığı kritik riskler arasındadır (Fennell, 2020, s. 12-15).

Turist motivasyonu ve deneyimi üzerine modern literatür, turistlerin doğaya yönelme nedenlerini psikolojik ve sosyolojik açılardan derinlemesine incelemektedir. Doğada vakit geçirmenin bireylerin ruhsal sağlığı üzerindeki olumlu etkileri ve doğaya dönüş arzusu, pandemi sonrası dönemde akademik ilginin odağı haline gelmiştir (Buckley, 2020, s. 1411-1412). Font-Barnet ve Nel-lo Andreu (2023) tarafından yapılan çalışmada da doğa temelli turizm faaliyetlerinin bireysel ve toplumsal iyi oluşla giderek daha fazla ilişkilendirildiğini; özellikle ruhsal sağlık, yaşam kalitesi, deneyimsel turizm ve sürdürülebilirlik kavramlarının öne çıktığı belirtilmektedir (s. 167). Buckley (2020), doğa temelli turizmin ve özellikle milli park ziyaretlerinin bireylerin ruh sağlığı ve mutluluk düzeyi üzerindeki etkilerini ele almaktadır (s. 1412). Çalışma, doğayla etkileşimin stresin azalması, zihinsel yenilenme ve öznel iyi oluşun artmasıyla güçlü biçimde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında, araştırmalar doğa turistlerinin çevreye karşı daha duyarlı olduğunu ve bu bireylerin eğitimsel içerik barındıran turizm deneyimlerini tercih ettiğini göstermektedir (Weaver, 2007, s. 104).

İklim değişikliği ve gelecek eğilimler son yıllarda literatürde iklim değişikliğinin doğa turizmi destinasyonları üzerindeki olumsuz etkileri ve bu alanların adaptasyon süreçleri yoğun bir şekilde tartışılmaktadır (Hall ve ark., 2015, s. 154). Yükselen deniz seviyeleri, biyoçeşitlilik kaybı ve mevsimsel kaymalar, doğa turizminin gelecekteki sürdürülebilirliğini tehdit eden unsurlar olarak tanımlanmaktadır (Hall ve ark., 2015, s. 154). Bu bağlamda, dijitalleşme ve akıllı destinasyon yönetimi gibi yenilikçi yaklaşımların doğa turizmine entegrasyonu, literatürdeki yeni araştırma cephelerini oluşturmaktadır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, WoS veri tabanında indekslenen doğa turizmi konulu makalelerin bibliyometrik profilini ortaya koymaktır. Bu genel amaç doğrultusunda; ilgili alan yazındaki yayın ve atıf performanslarını, ülkelerin ve kurumların bilimsel üretkenlik ağlarını ve kavramsal yapının zaman içindeki tematik evrimini analiz ederek gelecek araştırmalar için stratejik bir yol haritası sunulması hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada, şu sorulara cevap aranmaktadır.

AS1: Doğa turizmi konulu çalışmaların performans yapısı nasıldır?

AS2: Doğa turizmi ile ilgili alan yazınının entelektüel ve yapısal bağlantıları nasıldır?

AS3: Doğa turizmi literatüründeki kavramsal yapı ve baskın temalar yıllar içinde nasıl bir değişim göstermiştir

WoS veri tabanı üzerinden yapılan tarama sonucunda *doğa turizmi* konusundaki çalışmaların 1991 yılında başladığı tespit edilmiş ve bu sebeple çalışmada 1991-2025 yılları arası incelenmiştir.

3. Yöntem

Bu çalışma, doğa turizmi literatürünün entelektüel yapısını ve gelişim sürecini belirlemek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemini kullanmaktadır. Çalışmada, mevcut durumu sayısal verilerle ortaya koyan betimsel araştırma modeli benimsenmiştir. Betimsel araştırmalar, incelenen olguyu mevcut koşulları içinde tanımlamayı hedefleyen

yaklaşımlardır (Karasar, 1982, s. 77). Araştırma verileri, akademik niteliği ve kapsamlı atıf dizini nedeniyle Web of Science (WoS) veri tabanından 05.01.2026 tarihinde çekilmiştir. Benzer olarak, 2023 yılında Silva ve arkadaşları *Protected Areas and Nature-Based Tourism: A 30-Year Bibliometric Review* adlı çalışmada da WoS veri tabanı üzerinden analizlerini gerçekleştirmişlerdir (s. 1). Singh ve arkadaşları 2021 yılında yayınladıkları çalışmada, WoS'ta indekslenen makalelerin %96 ila %99'unun Scopus'ta da indekslendiğinin tahmin edildiğini ancak, WoS veri tabanının sunduğu makaleler açısından daha seçici bir platform olduğunu belirtmişlerdir (s. 5118). Bu yaklaşım, doğa turizmi literatürünü disiplinler arası bir bağlamda yüksek etki değerine sahip yayımlar üzerinden analiz etmeye olanak tanıyarak alanın entelektüel çekirdeğinin daha net biçimde ortaya konulmasını sağlamaktadır (Donthu ve ark., 2021, s. 286-287). Arama stratejisi olarak 'tüm alanlar' kategorisinde 'nature tourism' anahtar kelimesi kullanılmıştır. Veri homojenliğini sağlamak amacıyla doküman türü yalnızca 'makale' (*article*) olarak sınırlandırılmış ve toplam 532 makale analiz kapsamına alınmıştır. Elde edilen veriler BibTex formatında dışa aktarılarak R Studio yazılımına aktarılmıştır. Verilerin şekilleştirilmesi ve bibliyometrik haritaların (kelime bulutu, tematik harita, üç alanlı grafik vb.) oluşturulması için R tabanlı, açık kaynak kodlu Biblioshiny paketi kullanılmıştır. Analiz sürecinde; performans analizi (yayın/atıf sayıları) ve bilimsel haritalama (MCA, tematik ağ analizi) tekniklerinden yararlanılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmada 1991-2025 yılları arasında araştırmanın yapıldığı tarihe kadar olan sürede yayınlanan 532 makale tespit edilmiştir. WoS veri tabanından elde edilen verilere ilişkin ana veriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Ait Ana Veriler

Ana Kategoriler	Alt Kategoriler	Sonuçlar
Ana Bilgiler	Zaman aralığı	1991-2025
	Kaynaklar	285
	Makale sayısı	532
	Yıl başına düşen ortalama makale sayısı	7,81
	Makale başına düşen ortalama atıf	15,04
Belge İçeriği	Referanslar	24032
	Anahtar kelimeler	816
	Yazarın anahtar kelimeleri	1632
Yazarlar	Yazar sayısı	1555
	Tek yazarlı makale sayısı	153
	Çok yazarlı makale sayısı	1402

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Veri tabanında elde edilen 532 makalede yıl başına düşen ortalama makale sayısı 7,81, makale başına düşen ortalama atıf sayısı 15,04, makalelerde kullanılan anahtar kelime sayısı 816 ve yazar sayısı 1555 olarak tespit edilmiştir. Bu makalelerin 153 tanesi tek yazarlı kalan

1402 makale ise çok yazarlıdır. Yazarların %90'ından fazlasının (1555 yazarın 1402'si) çok yazarlı makalelerde yer alması, doğa turizminin disiplinler arası ve kolektif bir çalışma alanı olduğunu kanıtlamaktadır.

4.1. En Üretken Yazar

Doğa turizmi ile ilgili makaleler incelendiğinde en üretken 10 yazar bilgisi Tablo 2'de verilmiştir. Tablo 2'ye göre 5 makale ile en üretken yazar olan Buckley Ralf'nin ardından sırasıyla 4'er makale ile Rodriguez Alba Ligia Lopez, Rodriguez Sergio Andres Lopez ve Saeporsdottir Anna Dora gelmektedir.

Tablo 2. En Üretken İlk On Yazar

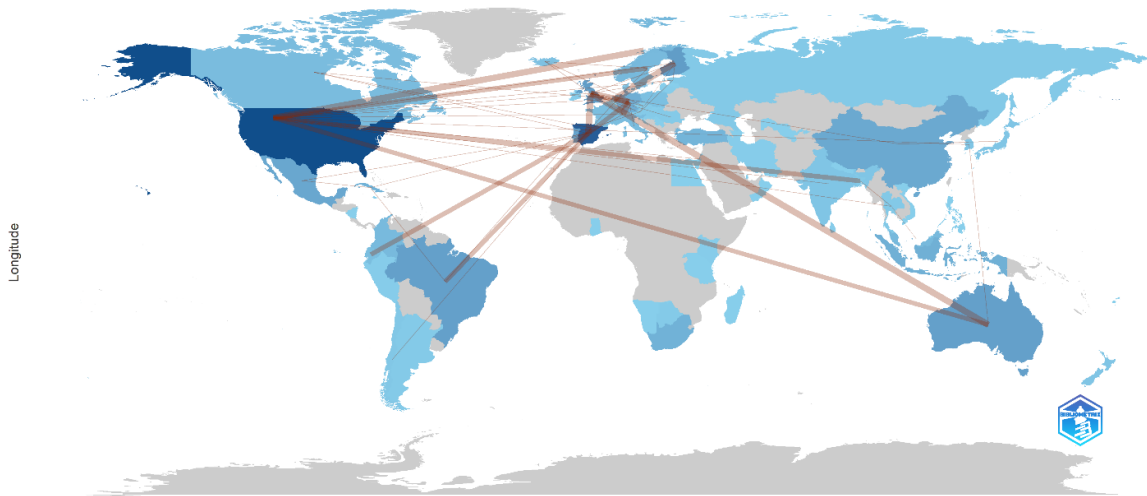
Yazarlar	Makale Sayısı
Buckley Ralf	5
Rodriguez Alba Ligia Lopez	4
Rodriguez Sergio Andres Lopez	4
Saeporsdottir Anna Dora	4
Hernandez Iverilys	3
Alves Luiz	3
Baur Bruno	3
Dube Kaitano	3
Job Hubert	3
Martin-Lopez Berta	3

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

4.2. Ülkelerin Bilimsel Üretkenliği ve İşbirliği Ağ Haritası

Şekil 1'de doğa turizmine yönelik ülkelerin bilimsel üretkenliklerine ve işbirliklerine ilişkin bir harita paylaşılmıştır. Haritada yer alan gri alanlar çalışma yapılmadığını, mavi alanlar ise açık renkten koyu renge doğru üretkenliğin arttığını göstermektedir.

Şekil 1. Ülkelerin Bilimsel Üretkenliği ve İşbirliği Ağı



Kaynak: Yazar tarafından Biblioshiny programı aracılığıyla oluşturulmuştur.

Tablo 3'te 71 ülkenin toplam makale sayıları ve toplam atıf sayısının, toplam makale sayısına oranının sayısal verileri verilmiştir. Tabloya göre makale sayısına göre en üretken ülke 210 makale ile İspanya olurken Türkiye 39 makale ile 13. sırada yer almıştır. Toplam atıf sayısının, toplam makale sayısına oranına bakıldığında ise ilk sırada %4866,67 ile Botswana yer almaktadır.

Tablo 3. Ülkelere Göre Toplam Makale Sayıları ve Toplam Atıf Sayısının Toplam Makale Sayısına Oranları

Sıra	Ülke	Makale Sayısı	Toplam Atıf Sayısı/Toplam Makale Sayısı	Sıra	Ülke	Makale Sayısı	Toplam Atıf Sayısı/Toplam Makale Sayısı
1	İspanya	210	361.90%	37	İsrail	7	1285.71%
2	ABD	179	686.03%	38	Letonya	7	0.00%
3	Brezilya	91	151.65%	39	Botswana	6	4866.67%
4	Portekiz	87	162.07%	40	Estonya	6	33.33%
5	Finlandiya	74	848.65%	41	Macaristan	6	66.67%
6	Avustralya	62	909.68%	42	Rusya	6	16.67%
7	Meksika	62	40.32%	43	Çek Cumhuriyeti	5	420.00%
8	Çin	60	445.00%	44	Tayland	5	1020.00%
9	Endonezya	60	71.67%	45	Avusturya	4	1175.00%
10	Birleşik Krallık	60	1781.67%	46	Hırvatistan	4	125.00%
11	Küba	41	24.39%	47	İrlanda	4	125.00%
12	Almanya	40	267.50%	48	Azerbaycan	3	0.00%
13	Türkiye	39	184.62%	49	Jamaika	3	166.67%
14	Ekvador	38	107.89%	50	Kenya	3	0.00%
15	Güney Afrika	37	862.16%	51	Peru	3	33.33%
16	Kolombiya	37	51.35%	52	Romanya	3	0.00%
17	Norveç	37	337.84%	53	Sırbistan	3	333.33%
18	Malezya	35	94.29%	54	Slovakya	3	100.00%
19	İtalya	31	438.71%	55	Sri Lanka	3	33.33%
20	İsveç	28	732.14%	56	Brunei	2	0.00%
21	Hollanda	24	679.17%	57	Filipinler	2	0.00%

Tablo 3 (Devam). Ülkelere Göre Toplam Makale Sayıları ve Toplam Atıf Sayısının Toplam Makale Sayısına Oranları

Sıra	Ülke	Makale Sayısı	Toplam Atıf Sayısı/Toplam Makale Sayısı	Sıra	Ülke	Makale Sayısı	Toplam Atıf Sayısı/Toplam Makale Sayısı
22	Kanada	24	408.33%	58	Gana	2	600.00%
23	Polonya	24	162.50%	59	Mısır	2	1200.00%
24	Danimarka	23	413.04%	60	Özbekistan	2	0.00%
25	Slovenya	22	577.27%	61	Tanzanya	2	600.00%
26	Fransa	21	1271.43%	62	Umman	2	450.00%
27	İsviçre	18	344.44%	63	Belçika	1	0.00%
28	İzlanda	17	1717.65%	64	Fiji	1	0.00%
29	Hindistan	16	100.00%	65	Katar	1	0.00%
30	Japonya	16	343.75%	66	Madagaskar	1	0.00%
31	Güney Kore	12	341.67%	67	Namibya	1	0.00%
32	Yeni Zelanda	11	1081.82%	68	Nepal	1	0.00%
33	Şili	10	0.00%	69	Nikaragua	1	0.00%
34	Arjantin	9	11.11%	70	Ruanda	1	0.00%
35	Bangladeş	8	0.00%	71	Vietnam	1	0.00%
36	İran	7	614.29%				

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

4.3. Kurumların Yayın Sayılarına İlişkin Bilgiler

Doğa turizmi kavramına ilişkin veriler incelendiğinde 708 farklı kurumun konu hakkında makale yayınladığı tespit edilmiştir. Tablo 4'te en çok yayın yapan ilk 10 kuruma ait bilgiler verilmiştir. Tabloya göre, Extremadura Üniversitesi 20 makale ile en çok yayın yapan kurumdur. Veriler incelendiğinde Türkiye'den 7 yayınlı Karadeniz Teknik Üniversitesi 9. sırada, 4'er yayınlı Artvin Çoruh, Atatürk, Namık Kemal ve Cumhuriyet Üniversitesi 12. sırada, 3'er yayınlı Bursa Uludağ, İstanbul, İstanbul Cerrahpaşa, Kocaeli ve Sakarya Üniversiteleri 13. sıradadır.

Tablo 4. En Çok Yayın Yapan İlk 10 Kurum

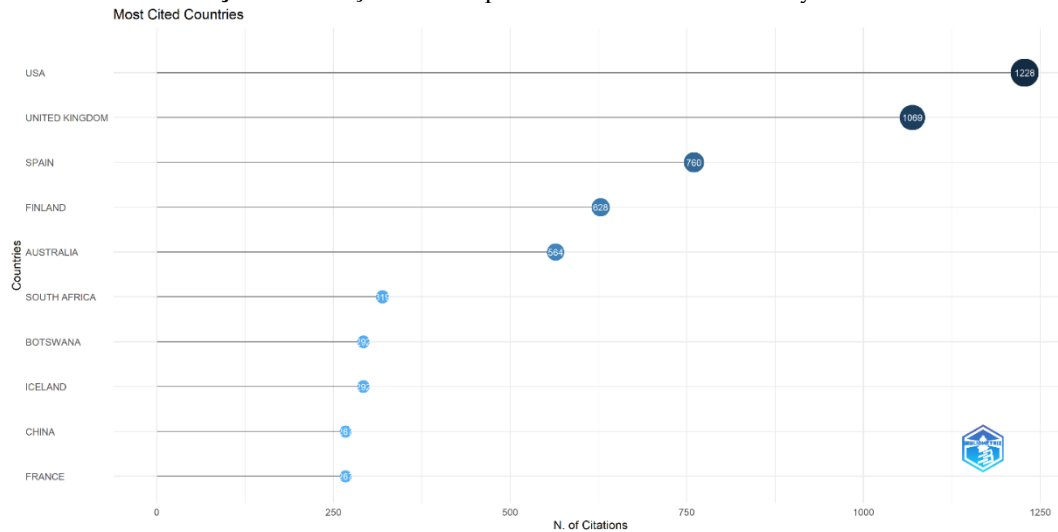
Sıra	Kurum	Makale Sayısı
1	Univ Extremadura	20
2	Griffith Univ	17
3	Univ Iceland	17
4	Univ Murcia	14
5	Univ Acores	12
6	Univ Amazonia	12
7	Univ Castilla La Mancha	12
8	Univ Helsinki	12
9	Roskilde Univ	11
10	Univ Johannesburg	11

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Tablo 3 ve Tablo 4 beraber değerlendirildiğinde, İspanya'nın makale sayısında (210 makale) lider olması, ülkenin turizm odaklı ekonomik yapısı ve Univ Extremadura (20 makale) gibi kurumların uzmanlaşmasıyla açıklanabilir. Atıf/Makale oranında Botswana'nın (%4866,67) ilk sırada yer alması oldukça çarpıcıdır. Bu durum, Botswana gibi biyoçeşitliliğin yüksek olduğu bölgelerdeki vaka çalışmalarının küresel ölçekte temel referans kaynağı olarak kabul edildiğini göstermektedir. Türkiye'nin 39 makale ile 13. sırada yer alması, alandaki üretkenliğinin gelişmekte olduğunu ancak 72 toplam atıf ile (23. sıra) etki değerinin niceliksel üretimin gerisinde kaldığını göstermektedir. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin yerel liderliği, bölgenin doğa turizmi potansiyelinin akademik gündemi belirlediği şeklinde yorumlanabilir.

4.4. Atıflara İlişkin Bulgular

Şekil 2'de en çok atıf yapılan ilk 10 ülke verilmiştir. Şekil 2'ye göre en çok atıf alan ülke 1228 atıf ile ABD'dir. ABD'yi sırasıyla 1069 atıf ile Birleşik Krallık, 760 atıf ile İspanya takip etmektedir. Türkiye ise 72 atıf ile 23. sırada yer almaktadır.

Şekil 2. En çok Atıf Yapılan İlk 10 Ülke ve Atıf Sayıları

Doğa turizmi alanında atıf alan tüm ülkelere ilişkin bilgiler Tablo 5'te gösterilmiştir. Tabloya göre Yeni Zelanda, Cezayir, Arjantin, Bangladeş, Belçika, Hırvatistan, Etiyopya, Gürcistan, Rusya ve Suudi Arabistan'da yazılan makalelere hiç atıf yapılmamıştır.

Tablo 5. Ülkelerin Atıf Sayıları

Sıra	Ülke	Atıf Sayısı	Sıra	Ülke	Atıf Sayısı
1	ABD	1228	37	Kolombiya	19
2	Birleşik Krallık	1069	38	Hindistan	16
3	İspanya	760	39	Gana	12
4	Finlandiya	628	40	Tanzanya	12
5	Avustralya	564	41	Küba	10
6	Güney Afrika	319	42	Sırbistan	10
7	İzlanda	292	43	Umman	9
8	Botsvana	292	44	Hırvatistan	5
9	Çin	267	45	İrlanda	5
10	Fransa	267	46	Jamaika	5
11	İsveç	205	47	Macaristan	4
12	Hollanda	163	48	Slovakya	3
13	Portekiz	141	49	Estonya	2
14	Brezilya	138	50	Arjantin	1
15	İtalya	136	51	Rusya	1
16	Slovenya	127	52	Peru	1
17	Norveç	125	53	Sri Lanka	1
18	Yeni Zelanda	119	54	Şili	0
19	Almanya	107	55	Bangladeş	0
20	Kanada	98	56	Letonya	0
21	Danimarka	95	57	Azerbaycan	0
22	İsrail	90	58	Kenya	0
23	Türkiye	72	59	Romanya	0
24	İsviçre	62	60	Brunei	0
25	Japonya	55	61	Filipinler	0
26	Tayland	51	62	Özbekistan	0
27	Avusturya	47	63	Belçika	0
28	Endonezya	43	64	Fiji	0
29	İran	43	65	Katar	0

Tablo 5 (Devam). Ülkelerin Atıf Sayıları

Sıra	Ülke	Atıf Sayısı	Sıra	Ülke	Atıf Sayısı
30	Ekvator	41	66	Madagaskar	0
31	Güney Kore	41	67	Namibya	0
32	Polonya	39	68	Nepal	0
33	Malezya	33	69	Nikaragua	0
34	Meksika	25	70	Ruanda	0
35	Mısır	24	71	Vietnam	0
36	Çek Cumhuriyeti	21			

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Tablo 6'da yıllara göre makale sayısı, makale başına ve yıllık makale başına ortalama atıf sayıları verilmiştir. En çok makale 2022 yılında en az makale ise 1995, 1999, 2000, 2002 ve 2003 yıllarında yazılmıştır. 1998 yılında ise doğa turizmine ilişkin makale yazılmamıştır. Makale başına ortalama atıf sayısı 109,5 atıf ile en çok 1996 yılında, en az ise 0 atıf ile 1992 yılındadır. 1991-2025 dönemini kapsayan araştırmada, yayınların tek haneli rakamlardan 2017 sonrasında belirgin bir artışla yıllık 40 bandına çıkması, konunun güncelliğini koruyan bir 'trend' haline geldiğini göstermektedir. 2022 yılındaki zirve noktası (46 makale), pandeminin doğaya dönüş eğilimini tetiklemeyle ilişkilendirilebilir.

Tablo 6. Yıllara Göre Makale Sayısı, Makale Başına Ortalama Atıf ve Yıllık Atıf Sayısı

Yıllar	Makale Sayısı	Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	Yıllık Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	Yıllar	Makale Sayısı	Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	Yıllık Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı
1991	2	24.00	0.69	2009	10	15.00	0.88
1992	2	0.00	0.00	2010	20	35.70	2.23
1993	2	20.00	0.61	2011	16	19.50	1.30
1994	3	27.00	0.84	2012	23	16.22	1.16
1995	1	7.00	0.23	2013	12	32.33	2.49
1996	2	109.50	3.65	2014	17	27.94	2.33
1997	2	9.00	0.31	2015	22	30.32	2.76
1998	0	0.00	0.00	2016	21	15.86	1.59
1999	1	36.00	1.33	2017	40	7.18	0.80
2000	1	61.00	2.35	2018	44	6.55	0.82
2001	2	13.00	0.52	2019	29	7.48	1.07
2002	1	1.00	0.04	2020	29	14.76	2.46

Tablo 6 (Devam). Yıllara Göre Makale Sayısı, Makale Başına Ortalama Atıf ve Yıllık Atıf Sayısı

Yıllar	Makale Sayısı	Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	Yıllık Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	Yıllar	Makale Sayısı	Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı	Yıllık Makale Başına Ortalama Atıf Sayısı
2003	1	60.00	2.61	2021	42	12.60	2.52
2004	2	90.50	4.11	2022	46	7.89	1.97
2005	9	81.00	3.86	2023	37	7.57	2.52
2006	4	34.25	1.71	2024	38	2.79	1.40
2007	4	23.75	1.25	2025	39	1.31	1.31
2008	7	43.00	2.39				

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Tablo 7’de en çok alıntı yapılan ilk 10 global kaynağa ilişkin bilgiler verilmiştir. Tablo 7’ye göre globalde en çok atıf 319 atıf ile 2005 yılında Krüger tarafından *Biodivers Conserv* dergisinde yazılan makale olmuştur (s. 579). Krüger çalışmasında, literatürden 251 ekoturizm vaka çalışmasını kullanarak, vaka çalışmalarının kıtalar, habitatlar ve amiral gemisi türler üzerindeki dağılımına ve yazarlar tarafından bir ekoturizm rejiminin ekolojik olarak sürdürülebilir olarak algılanıp algılanmadığını etkileyen faktörleri incelemiştir. Yazar, sürdürülebilir vaka çalışmalarının oranı açısından kıtalar ve habitatlar arasında önemli farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Vaka çalışmaları yazarları ise ayrıntılı önceden planlama, yerel katılım ve kontrol önlemlerinin ekoturizmin koruma alanındaki başarısını artırdığını düşünmektedir. Globalde en çok atıf alan yayınlara ilişkin veriler çok fazla olduğu için tüm veriler sunulamamıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde 132 yayının hiç atıf almadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. En Çok Alıntı Yapılan İlk 10 Global Kaynak

Sıra	Makale	Toplam Atıf Sayısı	Yıl Toplam Sayısı	Başına Atıf
1	Krüger O, 2005, <i>Biodivers Conserv</i>	319	15.19	
2	Garcia-Nieto Ap, 2013, <i>Ecosyst Serv</i>	240	18.46	
3	Mbaiwa Je, 2005, <i>Tourism Manage</i>	218	10.38	
4	Goodwin H, 1996, <i>Biodivers Conserv</i>	212	7.07	
5	Bergmann A, 2008, <i>Ecol Econ</i>	177	9.83	
6	Nyaupane Gp, 2004, <i>Ann Touris Res</i>	172	7.82	
7	Garcia-Nieto Ap, 2015, <i>Ecosyst Serv</i>	138	12.55	
8	Buckley R, 2020, <i>J Sustain Tour</i>	128	21.33	
9	Hiwasaki L, 2006, <i>Soc Nat Resour</i>	113	5.65	
10	Xu F, 2014, <i>Tourism Manage</i>	105	8.75	

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

Tablo 8’de doğa turizmi kavramı ile ilgili ilk 10 derginin etki değerleri gösterilmiştir. Tabloda dergilerin sıralaması h indeks değerine göre yapılmıştır. Doğa turizmi kavramına

ilişkin dergilerde yayınlanan makale sayıları, dergi ve bu dergilere ait bazı endeks bilgileri, toplam atıf sayıları ve kavramın ilgili dergide ilk kez kullanıldığı yıl hakkında bilgiler verilmiştir. 223 farklı dergi hakkında veri elde edildiği için tüm dergilere ilişkin veriler Tablo 8’de gösterilmiştir. Verilere göre en çok yayın yapılan dergi 20 makale ile *Nature, Tourism and Ethnicity As Drivers Of (De)Marginalization: Insights to Marginality From Perspective Of Sustainability and Development* dergisidir. Dergide doğa turizmi kavramı ilk kez 2018 yılında kullanılmış ve 93 atıf yapılmıştır. Derginin h endeksi 3, g endeksi 9 ve m endeksi de 0,375’tir. İkinci sırada ise *Sustainability* dergisi yer almaktadır. Dergide 19 makale yayınlanmış ve 273 atıf yapılmıştır. Doğa turizmi kavramı ilk kez 1991 yılında *Annals Of Tourism Research* dergisinde kullanılmış ve derginin yayın sayısı 8, toplam atıf sayısı 558, h endeksi 8, g endeksi 8 ve m endeksi 0,229’dur. Dergi yayın sayısına göre 6. sırada, h endeksine göre 3. sırada yer almaktadır.

Tablo 8. Dergilerin Etki Değerleri, Yayın Sayısı ve Toplam Atıf Sayısı

Dergi Adı	h_index	g_index	m_index	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	Kavramın İlk Kez Kullanıldığı Tarih
Sustainability	10	16	0.909	273	19	2015
Tourism Geographies	9	10	0.5	223	10	2008
Annals of Tourism Research	8	8	0.229	558	8	1991
Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism	8	9	0.471	213	9	2009
Tourism Management	8	8	0.381	495	8	2005
Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management	6	8	0.545	191	8	2015
Journal of Sustainable Tourism	6	6	0.6	261	6	2016
Nature Tourism	6	7	0.667	69	17	2017
Land	5	7	1	63	8	2021
Biodiversity and Conservation	4	4	0.121	586	4	1993

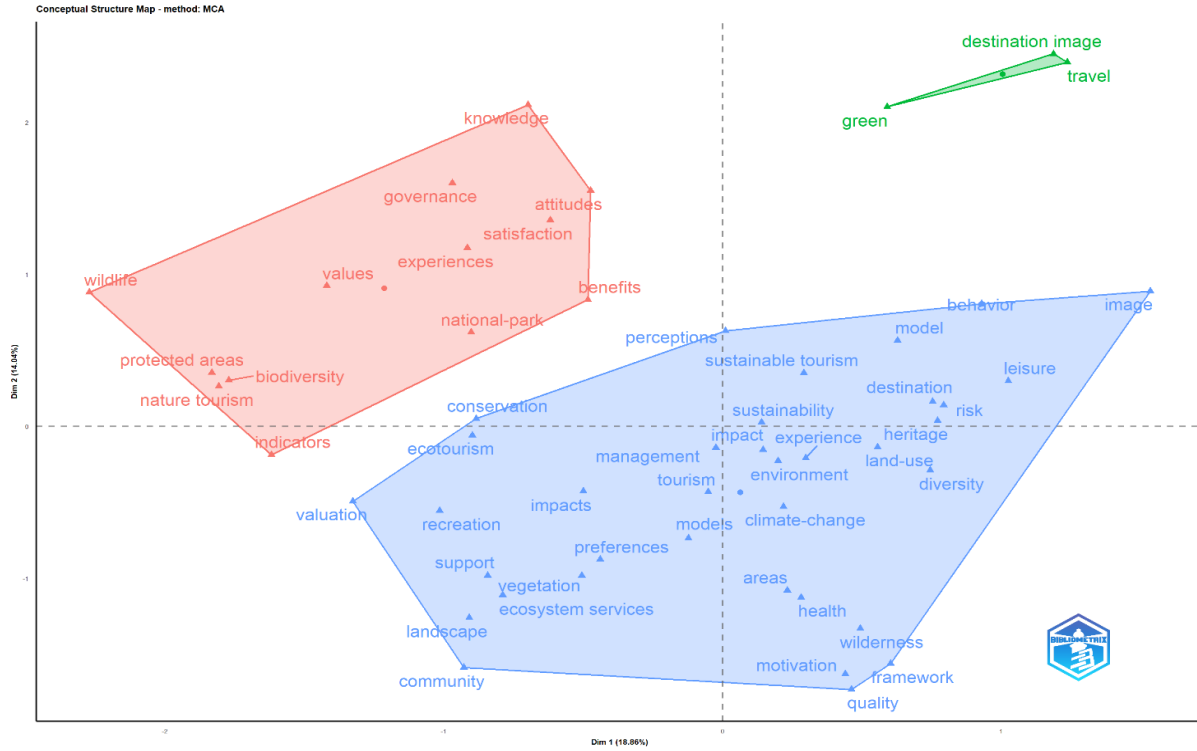
Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

4.5. Kelime Analizine İlişkin Bulgular

Yapılan çalışmanın kavramsal yapısını ortaya koymak için Bibliometrix programı üzerinden çoklu uygunluk analizi (MCA) gerçekleştirilmiştir. Çoklu uygunluk analizi (MCA), iki veya daha fazla kategorik değişkenden oluşan veri setlerinde değişkenler arasındaki ilişkileri özetleyen ve bu ilişkileri düşük boyutlu bir geometrik uzayda gösteren bir veri analiz yöntemidir (Greenacre ve Blasius, 2006, s. 112). Burada en çok kullanılan kelimelerin

oluşturduğu üç farklı kümeyle yoğunluklar belirlenmiş ve kavramsal bir harita oluşturulması amaçlanmıştır.

Şekil 3. En Çok Kullanılan Kelimelerin Kavramsal Analizi

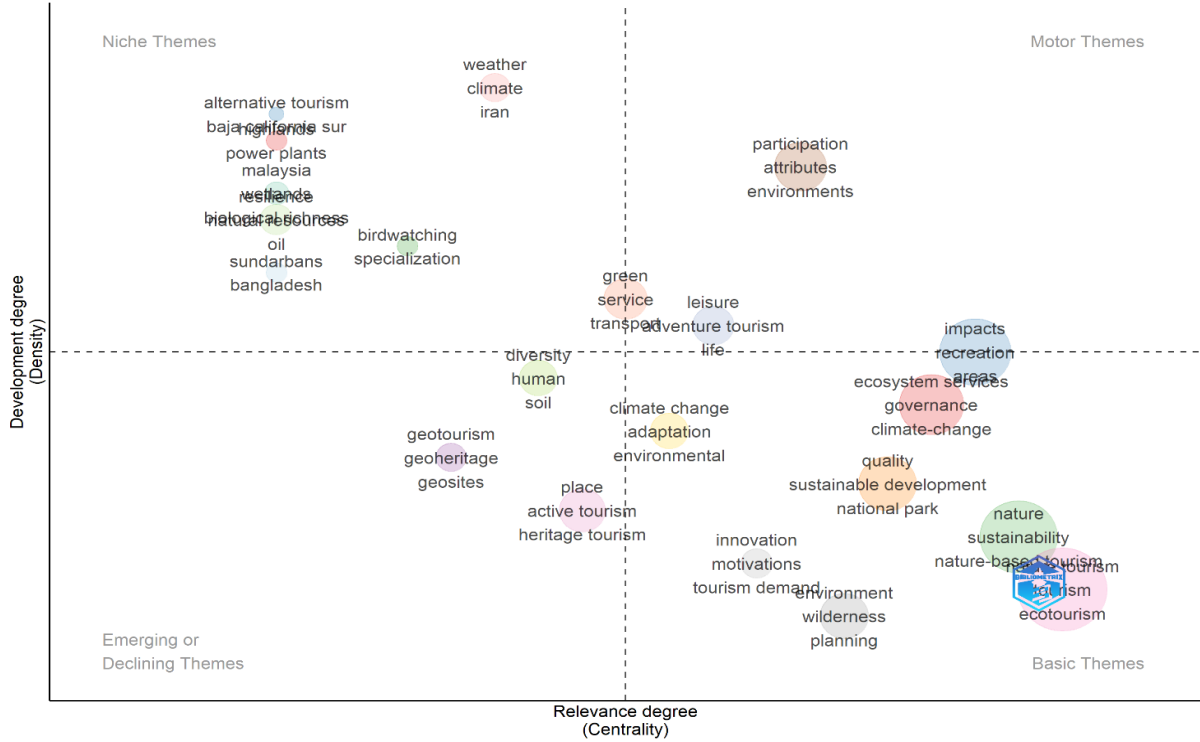


Şekil 3'e göre yapılan analiz sonucunda kırmızı, yeşil ve mavi olmak üzere kelimelerin üç grup etrafında kümelendiği görülmektedir. Şekil 3'e göre 'wildlife', 'indicators', 'benefits', 'attitudes' ve 'knowledge' kelimelerinin birbiri ile bağlantılı, 'valuation', 'conservation', 'community', 'quality', 'framework', 'image', 'behavior' ve 'perceptions' kelimelerinin birbiri ile bağlantılı ve 'green', 'travel' ve 'destination image' kelimelerinin de birbiri ile bağlantılı olduğu görülmektedir. MCA analizi (Şekil 3), doğa turizminin üç ana eksen tartışıldığını ortaya koymaktadır:

1. Ekolojik-Yönetimsel Boyut: Wildlife, biodiversity, protected areas.
2. Algısal-Davranışsal Boyut: Quality, satisfaction, behavior, perception.
3. Destinasyon Pazarlaması Boyutu: Green, travel, destination image.

Şekil 4 ve Şekil 5'te analize ilişkin Kelime Bulutu (*World Cloud*) ve Kelime Ağaç Haritası (*World TreeMap*) verilmiştir. Kelime bulutu en çok kullanılan kelimeleri göstermektedir. Kelimenin boyutu büyüdükçe çalışmalarda daha sık kullanıldığı anlamına gelmektedir. Kelime ağaç haritasında ise kelimelerin çalışmalarda hangi oranda ve kaç kez geçtiğini göstermektedir.

Şekil 6. Anahtar Kelimelerin Tematik Haritası



Şekil 6'ya göre çalışmalarda kullanılan temel kelimeler *nature*, *sustainability*, *nature-based tourism*, *tourism*, *ecotourism*, *ecosystem services*, *governance*, *climate-change*, *quality*, *sustainable development*, *national park*, *innovation*, *motivations*, *tourism demand*, *environment*, *wilderness* ve *planning* kelimeleridir. Niş tematik kelimeler *weather*, *climate*, *iran*, *alternative tourism*, *baja california sur*, *highlands*, *power plants*, *malaysia*, *wetlands*, *resilience*, *biological richness*, *natural resources*, *oil*, *sundarbans*, *bangladesh*, *birdwatching* ve *specialization*. Gerileyen temalar ise *diversity*, *human*, *soil*, *geotourism*, *geoheritage*, *geosites*, *climate change*, *adaptation*, *environmental*, *place*, *active tourism* ve *heritage tourism*. Motor temada ise *participation*, *attributes*, *environments*, *leisure*, *adventure tourism*, *life*, *impacts*, *recreation*, *areas*, *green*, *service* ve *transport* kelimeleri yer almaktadır.

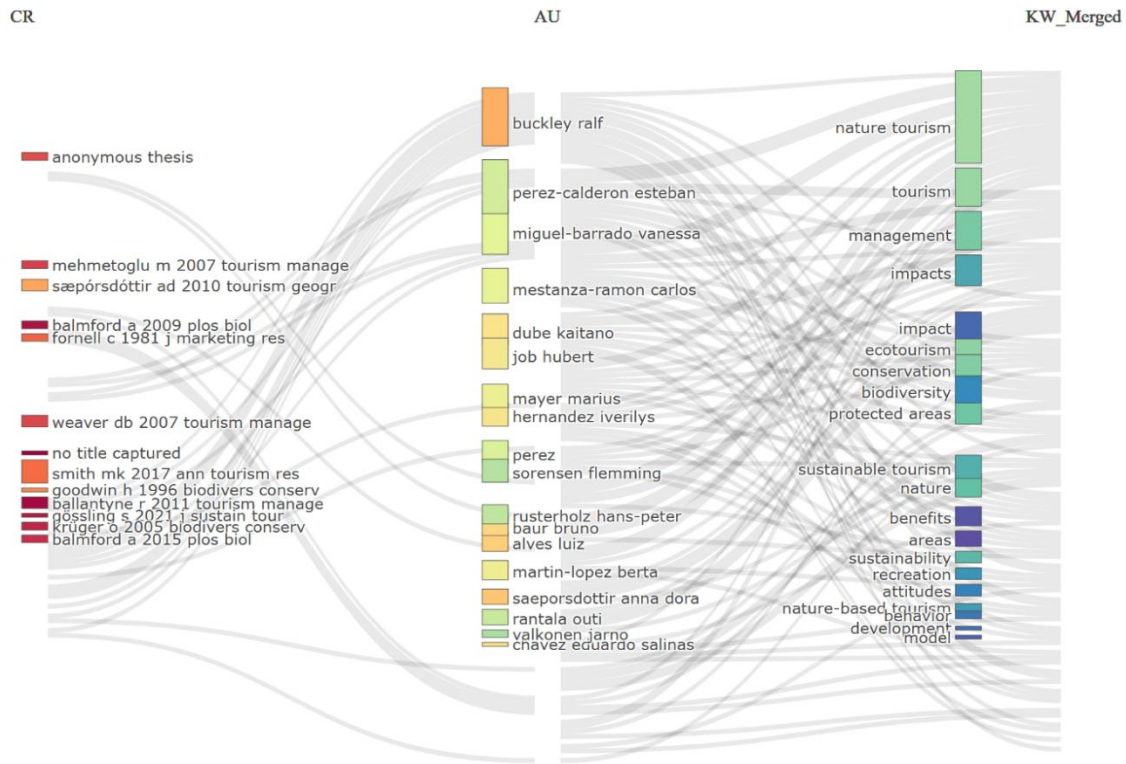
4.6. Üç Alanlı Grafik İncelemesi (Three-Field Plot)

Şekil 7'de Kaynaklar (CR), Yazarlar (AU) ve Anahtar Kelimeler (KW_Merged) arasındaki ilişkiyi gösteren Three-Field grafiğine ilişkin şekil verilmiştir. Burada,

- Soldaki Sütun (CR - Atıf Yapılan Referanslar): Hangi temel eserlerin ve teorilerin çalışmaya temel oluşturduğunu gösterir (Örn: Weaver DB, Gössling S).
- Ortadaki Sütun (AU - Yazarlar): Bu alanda en çok üretim yapan ve referanslar ile anahtar kelimeler arasında köprü kuran yazarları temsil eder (Örn: Buckley Ralf, Perez-Calderon Esteban).
- Sağdaki Sütun (KW - Anahtar Kelimeler): Çalışmaların odaklandığı temel kavramları gösterir. En kalın akış hatları 'nature tourism', 'tourism', 'management' ve 'impacts' kelimelerine giderek bu kavramların merkeziliğini kanıtlar.

Şekil 7, doğa turizmi, sürdürülebilirlik ve ekoturizm alanındaki akademik literatürün bir röntgenini çekmektedir. Hangi konuların (doğa bazlı turizm, rekreasyon vb.) popüler olduğunu ve hangi yazarların bu konuları hangi kaynaklara dayanarak işlediğini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Buckley Ralf gibi üretken yazarların, Weaver DB gibi temel referansları kullanarak 'nature tourism' ve 'management' kavramları arasında güçlü köprüler kurması, alanın teorik bir olgunluğa ulaştığını ve belirli bir yazar grubu etrafında kurumsallaştığını göstermektedir.

Şekil 7. Üç Alanlı Grafik



SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, 1991-2025 yılları arasında doğa turizmi alanında yayımlanan 532 makaleyi bibliyometrik yöntemlerle inceleyerek literatürün entelektüel yapısını ve gelişimini ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, alanın sadece niceliksel olarak büyümediğini, aynı zamanda tematik olarak da derinleştiğini kanıtlamaktadır.

Araştırma sonuçları, doğa turizmi literatürünün 2017 yılından itibaren belirgin bir yükseliş trendine girdiğini ve 2022 yılında 46 makale ile zirve yaptığını göstermektedir. Bu ivmelenme, literatürde vurgulanan pandemi sonrası 'doğaya dönüş' ve izole turizm deneyimlerine olan talebin akademik yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Pandemi sonrası dönemde doğa turizmine yönelik artan talep, bireylerin algılanan sağlık risklerinden kaçınma, kalabalıklardan uzaklaşma ve psikolojik iyilik hâlini yeniden kazanma motivasyonlarıyla yakından ilişkilidir (Buckley, 2020, s. 1415; Zenker ve Kock, 2020, s. 2-3). Zorunlu kapanmalar ve sosyal izolasyon süreci, turist davranışlarında güvenli alan,

açık mekân ve kontrollü deneyim odaklı bir dönüşümü tetiklemiştir (Gössling, Scott ve Hall, 2021, s. 7-9). Bu bağlamda doğa temelli turizm faaliyetleri, yalnızca alternatif bir tatil seçeneği değil; aynı zamanda zihinsel iyileşme ve stres azaltma aracı olarak konumlanmıştır.

Talep yönlü bu dönüşüm, turizm arzını da doğrudan etkilemiş; destinasyon yönetimleri, daha küçük ölçekli, düşük yoğunluklu ve deneyim odaklı ürünler geliştirmeye yönelmiştir (Sigala, 2020, s. 315). Milli parklar, kırsal alanlar ve korunan bölgeler, pandemi sonrası dönemde turizm politikalarının merkezine yerleşmiş; dijital rezervasyon sistemleri, ziyaretçi kotası ve taşıma kapasitesi uygulamaları daha yaygın biçimde benimsenmiştir (Hall ve ark., 2020, s. 580). Bu durum, doğa turizminin plansız büyüme riski ile sürdürülebilir yönetim gerekliliğini aynı anda gündeme taşıdığını göstermektedir.

Bibliyometrik analiz bulgularında 2022 yılında gözlenen yayın zirvesinin ardından, 2023–2025 döneminde yayın sayılarının yüksek seviyesini koruması, pandemi etkilerinin geçici bir şoktan ziyade yapısal bir talep dönüşümüne işaret ettiğini göstermektedir. Pandemi etkilerinin göreceli olarak zayıfladığı 2025 yılında dahi, ‘nature-based tourism’, ‘well-being’ ve ‘sustainability’ temalarının literatürde merkezi konumunu koruması, doğa turizmine yönelik ilginin kalıcı hâle geldiğini ortaya koymaktadır (Font-Barnet ve Nel-lo Andreu, 2023, s. 167). Bu durum, doğa turizminin gelecekte yalnızca kriz dönemlerinde değil, normalleşmiş turizm talebi içerisinde de stratejik bir rol üstleneceğini göstermektedir.

Bilimsel üretkenlik açısından İspanya’nın makale sayısında lider olması, ülkenin turizm odaklı ekonomik yapısı ve Univ Extremadura gibi kurumların bu alanda uzmanlaşmasıyla açıklanabilir. Atıf etkisine bakıldığında ABD’nin (1228 atıf) küresel otoritesi görülürken, Botsvana’nın atıf/makale oranındaki çarpıcı başarısı (%4866,67), biyoçeşitliliğin yüksek olduğu bölgelerdeki vaka çalışmalarının literatürde temel referans noktası kabul edildiğini göstermektedir. Türkiye, 39 makale ile niceliksel üretimde 13. sırada yer alarak gelişmekte olan bir profil çizse de atıf etkisinin yayın sayısının gerisinde kalması, çalışmaların uluslararası etki değerinin artırılması gerektiğini göstermektedir.

Kavramsal yapı analizi, literatürün üç ana sütun (Ekolojik-Yönetimsel, Algısal-Davranışsal ve Destinasyon Pazarlaması) üzerinde yükseldiğini ortaya koymuştur. ‘Nature tourism’ ve ‘ecotourism’ gibi temel kavramların yanı sıra ‘ecosystem services’ ve ‘climate change’ kavramlarının temel temalar arasında yer alması, alanın çevresel sürdürülebilirlik ve küresel krizlerle olan doğrudan bağını doğrulamaktadır. Ayrıca, Buckley Ralf gibi üretken yazarların Weaver DB gibi klasikleşmiş eserlere dayanarak kurduğu köprüler, alanın teorik bir olgunluğa ulaştığını kanıtlamaktadır.

Araştırma bulgularından yola çıkarak hem akademisyenlere hem de uygulayıcılara yönelik şu öneriler sunulabilir:

- Doğa turizmi çalışmalarında ‘geotourism’ ve ‘heritage tourism’ gibi gerileyen temalar yerine, motor temalarda yer alan ‘climate change adaptation’, ‘ecosystem services’ ve ‘digital destination image’ gibi konulara odaklanılması önerilmektedir.
- Türkiye’nin atıf etkisini artırmak adına, Karadeniz Teknik Üniversitesi örneğinde olduğu gibi bölgesel potansiyellerin uluslararası iş birlikleriyle (çok yazarlı makaleler) desteklenmesi gerekmektedir.

- MCA analizinde ortaya çıkan 'kalite', 'memnuniyet' ve 'davranış' arasındaki güçlü ilişki dikkate alınarak, doğal alan yönetiminde yalnızca koruma değil, ziyaretçi deneyim kalitesini artıracak stratejik planlamalara öncelik verilmelidir.

- Bu çalışmada elde edilen bulgular, belirli metodolojik sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Çalışmada WoS veri tabanı kullanılmıştır; gelecek çalışmaların Scopus veya Google Scholar gibi farklı veri tabanlarını da kapsayarak karşılaştırmalı analizler yapılması literatüre katkı sağlayacaktır. Tek bir veri tabanına odaklanması bazı önemli çalışmaların kapsam dışında kalmasına; arama stratejisi olarak 'tüm alanların' tercih edilmesi ise bazı çalışmaların, konu ile tam eşleşmemesine yol açabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun şekilde referanslandırılmış, araştırma verilerinin doğruluğu ve güvenilirliği titizlikle sağlanmıştır. Çalışma sırasında etik ihlallere (intihal, sahtecilik, çarpıtma vb.) yer verilmemiş olup, tüm aşamalarda şeffaflık ve etik sorumluluk gözetilmiştir. Bu bağlamda, etik kurul onayı gerektiren bir durum söz konusu olmadığından ayrıca bir izin alınmamıştır.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makale, tüm süreçleriyle tek yazar tarafından hazırlanmıştır. Araştırma konusu belirleme, literatür taraması, veri toplama ve analiz, sonuçların değerlendirilmesi, makalenin yazımı ve düzenlenmesi gibi tüm aşamalar yazarın bireysel katkısıyla gerçekleştirilmiştir. Makale hazırlanırken başka bir kişi ya da kuruluştan yazım, analiz veya danışmanlık desteği alınmamıştır.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması mevcut değildir.

KAYNAKÇA

Avşar, M. (2025). Research on nature-based tourism literature: A bibliometric analysis in Scopus. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(4), 1675-1691. <https://10.33206/mjss.1650576>

Buckley, R. (2009). *Ecotourism: Principles and practices*. CABI.

Buckley, R. (2020). Nature tourism and mental health: Parks, happiness and causation. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(9), 1409-1424. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1742725>

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>

Fennell, D. A. (2020). *Ecotourism* (5. Baskı). Routledge.

- Font-Barnet, A. ve Nel-lo Andreu, M. (2023). Research on tourism, well-being and nature: A bibliometric analysis. *Anatolia, An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 34(2), 163-175. <https://doi.org/10.1080/13032917.2021.2002699>
- Fredman, P. ve Margaryan, L. (2021). 20 years of Nordic nature-based tourism research: A review and future research agenda. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 21(1), 14-25. <https://doi.org/10.1080/15022250.2020.1823247>
- Gössling, S., Scott, D. ve Hall, C. M. (2021). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1–20. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1758708>
- Greenacre, M. ve Blasius, J. (2006). *Multiple correspondence analysis and related methods*. Chapman and Hall/CRC.
- Hall, C. M., Gössling, S. ve Scott, D. (Eds.). (2015). *The Routledge handbook of tourism and sustainability* (Vol. 922). Routledge.
- Hall, C. M., Scott, D. ve Gössling, S. (2020). Pandemics, transformations and tourism: Be careful what you wish for. *Tourism Geographies*, 22(3), 577–598. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1759131>
- Karasar, N. (1982). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Newsome, D., Moore, S. A. ve Dowling, R. K. (2012). *Natural area tourism: Ecology, impacts and management* (2. Baskı). Channel View Publications.
- Nordin, M. R. ve Jamal, S. A. (2020). A decade of ecotourism research in protected areas: A bibliometric analysis. *Social and Management Research Journal (SMRJ)*, 17(2), 343-370. <https://doi.org/10.24191/smrj.v17i2.10561>
- Sigala, M. (2020). Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. *Journal of Business Research*, 117, 312–321. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.015>
- Silva, L. F., Silva, S. ve Vieira, A. (2023). Protected areas and nature-based tourism: A 30-year bibliometric review. *Sustainability*, 15(15), 1-25. <https://doi.org/10.3390/su151511698>
- Singh, V. K., Singh, P., Karmakar, M., Leta, J. ve Mayr, P. (2021). The Journal Coverage of Web of Science, Scopus and Dimensions: A Comparative Analysis. *Scientometrics*, 126, 5113–5142. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-03948-5>
- Vural, İ. (2024). Doğa turizmi ve rekreasyon. U. Ceylan ve G. Arı (Ed.), *Doğa turizmi ve rekreasyon* (1. Baskı, s. 41-53) içinde. Detay Yayıncılık.
- Zenker, S. ve Kock, F. (2020). The coronavirus pandemic – A critical discussion of a tourism research agenda. *Tourism Management*, 81, 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104164>

Zupic, I. ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

Weaver, D. (2007). *Sustainable tourism*. Routledge.

EXTENDED ABSTRACT

This study aims to examine the bibliometric profile of academic publications on nature tourism from 1991 to 2025 and to reveal the intellectual structure, thematic evolution, and research trends of the literature from a holistic perspective. Nature tourism is regarded as a strategic form of tourism in terms of environmental protection, sustainable development, and the long-term viability of the tourism industry. Tourism activities based on natural areas not only generate economic benefits but also enhance environmental awareness by making the value of protected areas more visible and encouraging sustainable resource use. In recent years, global challenges such as climate change, biodiversity loss, and pandemics have positioned nature-based tourism more centrally at both academic and practical levels.

In this context, systematically analyzing the quantitative and qualitative development of the nature tourism literature is of critical importance for understanding the theoretical maturity of the field and identifying future research directions. Bibliometric analysis enables large bodies of academic literature to be examined through objective and reproducible methods, allowing the intellectual landscape of a discipline to be mapped. Motivated by this need, the present study adopts a long-term perspective to analyze scientific production in the field of nature tourism.

The dataset of the study consists of 532 articles indexed in the Web of Science (WoS) database, retrieved using the keyword 'nature tourism'. Data were collected on January 5, 2026, and only publications categorized as 'articles' were included to ensure data homogeneity. Bibliometric analyses were conducted using the Biblioshiny package within the R environment. The analysis employed both performance indicators (such as publication counts, citation analysis, and country-level productivity) and science mapping techniques, including multiple correspondence analysis, thematic maps, and three-field plots. This methodological approach enables the simultaneous examination of both structural and conceptual dimensions of the literature.

The findings reveal that the nature tourism literature has experienced a significant increase in publication volume since 2017, reaching its peak in 2022. This growth is closely associated with academic reflection on the increasing demand for 'return to nature', isolated, and open-air tourism experiences in the post-pandemic period. The fact that publication levels remained high during the 2023–2025 period suggests that the effects of the pandemic represent not merely a temporary disruption but a structural transformation in tourism demand. These results indicate that nature-based tourism has become a persistent research focus beyond crisis-driven interest.

An analysis of country-level scientific productivity shows that Spain leads in terms of the number of publications, while the United States holds the strongest global influence in terms of total citations. Countries such as Botswana, despite having relatively few publications,

demonstrate remarkably high citation-per-article ratios, indicating that case studies conducted in biodiversity-rich destinations serve as foundational references in the literature. Türkiye ranks 13th globally with 39 publications, suggesting that although the field is developing nationally, there remains considerable potential to increase international academic impact.

Conceptual structure analyses indicate that the nature tourism literature is organized around three main axes. The first axis focuses on ecological and managerial dimensions, including biodiversity, protected areas, and sustainable management. The second axis emphasizes perceptual and behavioral dimensions, such as visitor satisfaction, perception, behavior, and experience quality. The third axis relates to destination marketing, encompassing concepts such as green image, destination image, and travel behavior. Thematic mapping results show that 'sustainability', 'nature-based tourism' and 'ecosystem services' constitute core themes of the literature, while 'climate change', 'governance' and 'innovation' have emerged as motor themes driving scholarly development. In contrast, themes such as 'geotourism' and 'heritage tourism' appear to exhibit relatively declining trends over time.

Overall, the findings demonstrate that the nature tourism literature has not only expanded quantitatively but has also matured theoretically and thematically. Strong connections between prolific authors and highly cited foundational studies suggest that the field has become increasingly institutionalized around specific theoretical frameworks. At the same time, the growing prominence of topics such as climate change, digitalization, and visitor management indicates that nature tourism is evolving into an increasingly interdisciplinary research area.

In conclusion, this study provides a comprehensive overview of the intellectual structure and evolution of the nature tourism literature from a long-term and systematic perspective. The findings offer valuable insights for academics seeking to identify emerging research areas, as well as for policymakers and destination managers aiming to support evidence-based decision-making processes. Future research is encouraged to conduct comparative bibliometric analyses using multiple databases and to focus on increasing the visibility of studies originating from developing countries within the global nature tourism literature.

The findings obtained in this study should be evaluated within the framework of certain methodological limitations. The study utilised the Web of Science (WoS) database; future studies incorporating comparative analyses that also cover different databases, such as Scopus or Google Scholar, would contribute to the literature. Focusing on a single database may result in some important studies being excluded; conversely, selecting 'all fields' as the search strategy may lead to some studies not matching the topic exactly.